Написав Ніна Герасименко
Вівторок, 01 липня 2014, 17:25

Джерело: Буквоїд

Викладач іноземних мов Микола Павлович – пенсіонер, призвичаєний до самотнього життя в трикімнатній квартирі й вечері з самим собою. Уже звик до «елегантного віку», а щоденне буття чоловіка звелося до кількох пар в університеті, репетиторства та розмов по скайпу з дочкою Юлею, яка давно живе у США. З погляду пересічного українця, ніби не все так і погано в героя роману Юрія Макарова «За чверть десята» (до речі, четвертої книжки українського журналіста й письменника). А втім, якось прісно.

Не дивно, що за таких умов хочеться чогось несподіваного, неочікуваного – нехай навіть на рівні внутрішньо-психологічного відчуття. Свого часу Микола Павлович чимало «набешкетував» і чудово це усвідомлює. Тільки визнати помилки душею виявляється значно складніше. Він розуміє, що жив «як годилося», а не «як хотілося», звідси постійні компроміси, із собою, зокрема, теж. Внутрішнє незадоволення від усвідомлення власної душевної млявості черв'яком точить душу.

Однак і сьогоднішнє життя – це виклик, ризик і своєрідне випробування для інтелігенції. Передусім, у спілкуванні з новою «елітою»: «…пішов до проректорки. Кабінет на другому поверсі величезний, купа меблів дорогущих, несмак із стін стікає: шкіра, позолота, паркет, на стіні парадне фото Шрек, а поруч портрет олією господині – у вечірній сукні з декольте. І сама господиня: ледве за сорок, манери немов, у буфетниці, талії катма, від себе у захваті. Миколу Павловича вона надміру не мучила, хай там як, показний, елегантний чоловік, хоч і старшої вікової групи. Запросила сісти, вдавала із себе світську даму, але по трьох мобільних телефонах, які дзвонили без упину, розмовляла виключно матюками. Господарник, так би мовити, нового покоління, а простіше – звичайнісінька шахрайка…». Або ж інший випадок: «Згадалося, як він нещодавно ходив у міліцію міняти закордонний паспорт, бо сторінки закінчилися, й там його відправили по ще одну

довідку, про яку на дошці оголошень не згадувалося, він підняв інтелігентний скандал, пішов до начальниці, звісно, марно. Начальниця на нього взагалі не подивилися. Така собі моделька з бюстом, тепер таких просувають. А потім вони зіткнулися на виході, вона сідала у щось блискуче, джипоподібне, а він мучив запалювання у своїй «копійці», й пані, помітивши його, пхикнули, вона навіть не приховувала своєї зневаги, а він спересердя вимовив: «Щоб ти згоріла»…». Забігаючи трохи наперед, зазначимо, що побажання справдилося, й пихата жіночка чудом врятувалася.

Річ у тім, що у Миколи Павловича, поліглота і бонвівана, сина дипломатів, місто народження якого - Лондон, з якогось часу всі його машинальні й ненавмисні прокльони почали матеріалізуватися. Причому відбувається це спонтанно, але виявляється настільки дієвим, що героєм починають цікавитися вітчизняні спецслужби. Пояснити свій «талант» Микола Павлович не може, та й завважує його не відразу.

А зголом, знаходить вихід із ситуації – нібито змиряється зі своїми здібностями і з собою теж. Аж раптом в двері його холостяцького житла постукало … кохання. Нове почуття з'явилося несподівано в образі студентки-третьокурсниці Насті Приходько. «Так, старий телепень, закохався. Хоче її бачити, чути її голос, торкатися її шкіри, відчувати її запах. Небезпечна вправа для його вікової категорії. Танець на дроті».

Як і годиться типовій героїні сучукрліту, Настя – емансипована дівчина, яка звикла досягати всього самотужки, вільна в бажаннях. Уранці вона – на парах, удень – вдало просуває ландшафтні проекти, ввечері – гуляє в клубі, вночі – з'являється у квартирі Миколи Павловича. Сьогодні вона готує йому суші (правильно, сусі), міркує про різницю між Китаєм і Японією. Завтра – вже готова відлетіти до США. Звісно, це не перша амурна історія літнього викладача зі своєю студенткою. Подібне траплялося раз на рік, однак таких, як Настя, він не зустрічав.

Зустріч із дівчиною вносить свіжий струмінь повітря в розмірене буття самотнього чоловіка. Тепер він не тільки здійснює екскурси в минуле, а й планує майбутнє, переживає, зокрема, і внутрішні зрушення. Вперше за весь час, до речі.

Адже, як каже Юрій Макаров, доля Миколи Павловича - це історія «людини, яка у своєму житті практично не робила вчинків». Справді, згадуючи молодість, герой роамну «За чверть десята» намагається відшукати в ній щось вольове чи бодай відважне. Проте, за винятком шкільних спогадів, як-от, наприклад, із товаришем у сьомому класі пішли підглядати до дівчат у роздягальню перед фізкультурою крізь дірку у склі, - більше нічого на думку не спадає.

Ескізно і легко порушує Ю.Макаров і проблему «дітей – батьків», у книзі, зокрема, йдеться про відмінності поколінь совка і сучасної України. Так, донька Миколи Петровича Юлька сміливо вирушила шукати долі за океан, зробила там успішну кар'єру й народила сина. І хоча Юля – не головна героїня роману, вона приваблює читача, надихає своєю цілеспрямованістю та активністю. Їй, на відміну від батьків, не позичати відваги.

З одвічною темою «батьків-дітей» переплітаються у романі й питання еміграції та громадянської позиції, що їх так само порушує автор книги. Для когось вони стають можливістю проявити себе й реалізувати свої здібності: як-от у Юлі, наприклад. Сам же Микола Павлович не наважується виїхати, але винятково через інертність та страх перед змінами. Натомість він легко відпускає за кордон Настю. Чи продовжаться їхні стосунки далі можна лише здогадуватися. Юрій Макаров по-письменницьки вправно пропонує кілька «відкритих закінчень» – на вибір читачам.

Хоча роман «За чверть десята» Юрія Макарова й має своєрідну родзинку в сюжеті, спершу він може видатися невибагливим. Іноді складається враження, що герой занадто занурюється у спогади. Однак, насправді такі «блукання» в часі та просторі додають творові динаміки. Своєю чергою, автор звертає увагу читачів і на такі важливі речі, які в павутинні буденності втрачають помітність. Несподівано виникає потреба запитати і себе теж: чи часто ми діємо за покликом серця, чи все робимо для здійснення маленьких бажань і великих мрій, через що на життєвому шляху втрачаємо важливих людей?..

Символічною, під таким кутом зору, є і сама назва книги. Вона торкається того моменту, коли людина аналізує своє минуле й підбиває попередні підсумки життя. Тож поки не настала «За чверть десята», переконайтеся, чи не проґавлюєте важливі його миті.